

I. Beginnen

In wezen maakt het natuurlijk geen donder uit wat voor weer het was. Nou ja, het miezerde. Natuurlijk miezerde het, Duitsland in december, wat verwacht je anders. Nou ja, ik had sneeuw verwacht, hoe die zich neervlijt over huizen en heuvels en dalen en alles bedekt met zijn koude kerstige warmte. Zoiets had ik verwacht toen we hier kwamen wonen. Sneeuw in de winter, zonneschijn in de zomer, poedelende kinderen, avonden aan beschonken tafels onder de lindeboom, avonden die je met recht *zoel* zou noemen. En dat ik dan overdag bij de vijver zit met een pen en een notitieboekje, misschien ook met een typemachine, en al heel lang zonder sigaretten, en in de verte Johanna en de kinderen, en af en toe voert de wind een vreugdekreetje naar mijn oor, dat me eraan herinnert hoe gelukkig we zijn.

Dat vertelde ik Johanna toen we het huis voor het eerst zagen, en zij zei: *Ach, Larsmannetje, je weet toch dat het niet altijd zomer kan zijn.* En natuurlijk wist ik dat, er is per slot ook nog de winter. Een winter waarin ik dan in mijn schrijfvertrek zou zitten, boven, op zolder, met de kleine houtkachel en die krakende geur van houten balken, met mijn notitieboekje en mijn pen, en later met

een manuscript, waarin ik in de marges mijn laatste correcties krabbel, waarna ik tevreden achteroverleun, mijn blik in de verte laat dwalen, over de heuvels en de dalen, het bos en de zachte sneeuw. Ik daarboven en beneden Johanna, de kinderen, de vreugdekreten en het geluk.

Dat is wat ik acht jaar geleden tegen Johanna zei, toen meneer Rosen ons het huis liet zien en Johanna nog aarzelde: hier zou het me lukken, zei ik. Nou ja, natuurlijk zei ik niet dat ‘het’ me zou lukken, ik zei iets concreters, maar het gaat nu niet om het concrete, het gaat om het geheel. Het zou me lukken, zei ik dus. En Johanna zei dat het huis wel behoorlijk was verramponneerd, en meneer Rosen zei dat het *voor de liefhebber* was, en ik zei: *Ja, ja, dat ben ik.*

En toen gingen we naar de bank, en mij werd nauwelijks een blik waardig gekeurd, iemand fluisterde *schrijver*, iemand anders kuchte *schrijver in spe*, en toen ging alle aandacht naar Johanna, er werd geknikt, er werd geglimlacht, er werd *in overheidsdienst* gepreveld. En toen kochten we het huis, we gingen er wonen en het miezerde.

In wezen miezerde het de hele tijd. Soms regende het ook. Zo’n striemende regen, alsof je wordt afgeranseld met een ingevette leren zweep, een regen die je meteen weer het huis in roest. Maar meestal miezerde het. Van die ragfijne krijstrepjes, een miezer die tinkelt in de dakgoot, en als je naar buiten gaat om de heg te snoeien of het dak van het schuurtje te repareren, dan prikken je koude handen en dan ga je maar weer naar binnen.

Maar het verraderlijkst is nog wel de onzichtbare miezer. Je staat voor het grauwe raam en vraagt: *Regent het eigenlijk nog*, en pas als je buiten bent zie je de kringen in de plassen, kleine puntjes die zich uitstrekken tot in het oneindige of tot in het niets, dat weet je niet precies, ook al sta je daar nog zo lang na te denken. En dan hoor je die miezer in de bladeren knisteren en je wordt ontstellend moe. Maar je bent nu al buiten en zo hard regent het nu ook weer niet, dus waag je je toch maar aan de reparatie van dat dak, want dat had je beloofd, en pas als je door de druppels op je bril geen hand meer voor ogen ziet geef je het op. Wanneer je weer binnenkomt ben je doornat.

Maar in wezen maakt het geen donder uit wat voor weer het was, je moet gewoon ergens beginnen, en dan begin je maar met het weer, dat is wel zo makkelijk, en juist in het begin moet je het jezelf gemakkelijk maken want, dat weet iedereen, *alle begin is moeilijk* en, dat weet ook iedereen, het midden is nog veel moeilijker, dus je moet het jezelf in het begin gemakkelijk maken, zodat je nog wat energie overhoudt voor het moeizame midden. Je begint dus met het weer, ook al geloof je in wezen helemaal niet in het weer. Wel in het klimaat natuurlijk. In de klimaatcrisis sowieso, vanwege de kinderen. Misschien ook in meteorologie. Maar niet in het weer. Althans niet in het weer in de herinnering. Het weer in de herinnering is als de muziek bij een film, die wordt er tijdens de montage aan toegevoegd. Was je gelukkig, dan scheen de zon,

en had je een gebroken hart, dan striemde de regen, dan was er onweer en bliksem en wenende maan, en had je... nou ja, vul maar in, dan miezerde het gewoon. Wat miezer betekent is in wezen ook voor iedereen wel duidelijk.

In de grond van de zaak – maar je hoeft ook niet altijd bij de grond van de zaak te beginnen, alsof de rest alleen maar oppervlakte is en je dan moet afdalen door heldergroen water, dat steeds dieper en donkerder wordt, totdat je de bodem hebt bereikt, en daar ligt ze dan, de waarheid, als een gouden bol, een eerste oorzaak, achter al het andere, dat je moet doorgronden voordat je eindelijk mag beginnen. En eigenlijk wil je toch alleen maar beginnen, *hoe* maakt dan ook niet uit, dus je begint met de miezel, dus je begint met het huis, op de begane grond, want je durft niet meer naar de zolder, en dus sta je voor het raam. En van hieruit gezien is het landschap één grote straat. Met midprice gezinsauto's en grauwe pleistergevels, en de kinderen zijn inmiddels volwassen en je weet niet eens meer wanneer je voor het laatst iemand een vreugdekreet hoorde slaken.

En zo kan je niet beginnen; als je met miezer begint, dan ben je al moe voor je bij het midden bent, dus begin je nog eens van voren af aan, je laat de miezer en het huis en de pleistergevels achterwege, je neemt je voor meteen ter zake te komen, je bedenkt dat je niet altijd *je* moet zeggen, *zeg gewoon eens ik*, zegt Johanna, zegt haar therapeute, dus zeg je dan *ik*, je gaat er nog eens goed voor zitten, je schudt je

schouders nog eens los, je zet je bril recht, je trekt je hangende mondhoeken op, je praat jezelf een glimlach aan, *het gaat je lukken*, zeg je, en dan schrijf je, nou ja, ik schrijf.

1. Antwoorden

Het was vrijdag 31 december en ik moest nog het een en ander afhandelen. Nou ja, alles.

En terwijl ik dit zo schrijf hoor ik meteen Lina's *Papa, overdrijf niet altijd zo* in mijn hoofd en hoe ze dan nadrukkelijk niet met haar ogen rolt omdat dat puberaal is, en op haar zestiende vindt het kind zichzelf te oud voor puberaal. Zonder te overdrijven hoefde ik natuurlijk niet werkelijk *alles* af te handelen. Oekraïne, duidelijk niet mijn taak. Monetair beleid van de Europese Economische Ruimte evenmin. Uitfasering van steenkool. Reddingswerk op zee. Al zou Yannis zeggen dat dat wel degelijk mijn taak is, omdat het ieders taak is, en daar heeft hij ergens wel een punt, zoals je op je twintigste altijd ergens wel een punt hebt, maar dan wel alleen ergens.

Dus misschien hoefde ik niet werkelijk *alles* af te handelen, maar ik moest wel alles afhandelen wat niet alleen ergens mijn taak was maar ook werkelijk. Alles wat ik deze week, of deze maand, deze winter, dit jaar, dit hele verdomde leven niet had gedaan. In negenenveertig jaar hoopt zich een hele zoi *alles* op.

Ik moest vaak nog het een en ander afhandelen, meestal morgen, maar soms ook later of volgende week

of binnenkort. Het probleem is dat het meestal niet later was, maar *nu*, en nu rookte ik nog een sigaret, las ik nog een artikel, tuurde op mijn telefoon, swipete de ondergang van de wereld naar links, bekeek alleen nog dit ene filmpje, ging nog even naar de wc, maakte snel nog een koffie, voordat ik dan meteen aan de slag ging, dus gauw, dus straks, dus misschien toch beter morgen, het was immers ook al laat.

En dan brak plotseling en bijna volstrekt onverwacht het moment aan waarop het *later* volledig opgebruikt was en het *nu* was veranderd in *nu of nooit*. 31 december was zo'n dag en de vierentwintigste natuurlijk, de verjaardagen van de kinderen, werkelijk elke vakantie, als Johanna vroeg wilde vertrekken en de kinderen al zaten te jengelen in de auto en Johanna riep: *Moet ik nu echt ook nog voor jou gaan inpakken*, en ik niet eens wist waar mijn koffer was. Zo ging het aan het einde van elke maand, voor elk weekend en elke zondagavond, eigenlijk elke avond, als ik plotseling besepte dat ik weer niets had uitgevoerd en dat het nu te laat was om nog te beginnen, en het werd ook steeds later. Als de dood bij me aan zou kloppen, zou ik zeggen dat het me werkelijk speet, maar dat ik helaas nog even iets moest afhandelen. Ik moet nog de afwas van zestien dagen doen en $9\frac{1}{2}$ *Weeks* terugbrengen naar de videotheek, ik moet de eerste aanmaning van de Belastingdienst nog betalen en de tweede, de derde, ik moet de kamers van de kinderen nog schilderen, eerst roze en lichtblauw, dan zonnig geel en groen met lianen, dan weer wit met een flessengroene accentmuur *zoals op Insta*, ik

moet nog steeds iedereen bellen tegen wie ik ooit *ik bel je* heb gezegd, ik moet me nog laten uitschrijven bij de kerk, ik moet God nog vinden, ik moet verdomme eindelijk eens de vuilniszakken buitenzetten, ik moet er nog achter komen waarom mijn ene knie de afgelopen jaren zo'n rare knak geeft en of de pijn in mijn borst misschien gewoon angina is, ik moet voor de kinderen nog een erfenis bijeenharken. Ik moet de dakgoot nog bevrijden van de vorige herfst, ik moet de Beste-Papa-van-de-Werldmok nog verdienen, ik moet mijn levenswerk nog schrijven. De meeste van mijn goede daden moet ik nog doen, ik moet nog snel mijn potentieel optimaal benutten, ik moet nog steeds dat *wat in met hem wordt het wel wat* worden, ik moet nog zoveel afhandelen, dringende dingen, onaangename dingen, in feite leuke dingen, een paar triviale dingen, een heleboel cruciale dingen, de hele bliksemse bende, die hele zooi *alles*, dit ene leven. Ik ben er nog niet eens goed en wel aan begonnen, en nu is het al zo laat.

En dat krijg je natuurlijk niet allemaal op één dag voor elkaar, ook niet op de eenendertigste december, zelfs niet als die op een vrijdag valt. Lina hoefde mij niet te vertellen hoe overdreven dat zou zijn.

Dus nam ik de hele week, die glinsterende vijf dagen tussen kerst en nieuwjaar, waarin het oude al tot de grond toe is afgebrokkeld en het nieuwe nog niet heeft toegeslagen en alles nog heel anders kan worden, namelijk goed.

Ik had het allemaal precies ingedeeld, had bedacht wat ik maandag zou doen, en dinsdag, en woensdag,

enzovoort. Nou ja, niet tot in detail, maar meer zo'n beetje, plusminus, ik ben niet zo van de lijstjes. En ik wist immers wat nu echt moest worden afgehandeld – Lina's bed in elkaar zetten voor na Engeland, het huis schoonmaken voordat Johanna op 31 december terugkwam uit Lissabon, belastingen, dat soort dingen. Ik moest nog een paar goede voornemens van vorig jaar wegwerken: gaan sporten, stoppen met roken. Mijn vader had nog een kersttelefoontje van me te goed. En Erol nog een levenswerk; ik had mijn agent tot drie keer toe tot het eind van het jaar aan het lijntje gehouden, en als er iets is wat kan beweren dat het het eind van het jaar is, dan is dat wel de eenendertigste december. Ik had helemaal uitgedacht hoe ik elke dag iets zou afhandelen en dan 's avonds naar bed zou gaan met het prettige gevoel weer iets volbracht te hebben, en toen rookte ik nog een sigaret en swipete wat op mijn telefoon, en toen was het plotseling en bijna volstrekt onverwacht 23.27 uur en het was 30 december en ik was moe.

Maar dat was helemaal niet erg. Geen paniek. Het gaat allemaal nog best lukken, hield ik mezelf voor. Je staat morgen vroeg op, onchristelijk vroeg, zoals Johanna op schooldagen, en dan handel je alles snel af voordat Johanna laat in de middag eindelijk thuiskomt, voordat jullie 's avonds naar de kinderen gaan, voordat jullie het nieuwe jaar inluiden met champagne en vuurwerk, met welverdiende uitputting en weldadig verdiende trots. Een nieuw jaar, dat heel anders zal worden, omdat je eindelijk alles hebt afgehandeld.

Een nieuw jaar, waarin je iemand bent die alles heeft afgehandeld.

Ik zette de wekker op zes uur, keek nog een paar filmpjes, volgde het algoritme, at nog een 5-minuten-cup en viel op de bank in slaap. De wekker ging, en ik zweer dat ik maar één keer op snooze drukte, omdat het zo fijn was om onder een deken te liggen in de wetenschap dat je alles nu snel zou hebben afgehandeld. Veel fijner dan je gezicht van het leer van de bank af te trekken, je voeten op de plakkerige parketvloer te zetten, door de koude woonkamer te wankelen en de hele dag daadwerkelijk alles te moeten afhandelen. Dus ik drukte echt maar één keer op de snooze-knop, ik draaide me nog één keer om, trok Johanna's kasjmieren deken voor het allerlaatst nog eens lekker om me heen, voor vijf minuutjes maar, en toen ik mijn ogen opende was het half twaalf, ach verdomme, Lars, stomme idioot, ik hou totaal niet van je. Het is echt absurd hoe een situatie soms zo kan omslaan. Het ene moment gaat het je allemaal nog lukken, je bent eigenlijk best tevreden, je draait je nog eens om, nestelt je ordentelijk onder de knuffeldeken, en dan doe je je ogen open, je ziet de miezer en beseft dat het veel te laat is en de situatie nijpend.

Ik bleef nog een paar minuten zo liggen, het maakte nu toch niets meer uit. Ik tuurde naar het rauhfaser-behang. Naar het raam. Naar dat druilerige Duitse buitenwijkweer. Naar de woonkamer, die eruitzag als een ruimte waarin iemand woont en niemand schoonmaakt. Snel wendde ik mijn blik weer af, stond op, trok